

Krijgsgevangenen

De Tweede Wereldoorlog werd gevoerd tussen veel landen en miljoenen mensen. Jonge mannen vochten en dienden letterlijk duizenden mijlen van hun thuis. Of het nu een Duitse soldaat was in de steppen van Wit-Rusland, of een Amerikaanse G.I. * in de Ardennen of Frankrijk, het ging hier werkelijk om een wereldoorlog. Maar net zo belangrijk als dit aspect van de oorlog, was de individuele soldaat. Soldaten uit de hele wereld waren bij elkaar gekomen om deel te nemen aan een van de grootste gevechten die de wereld ooit gekend heeft. Wat kunnen we over deze soldaten zeggen? Wat had WWII in petto voor hen?

Het zou onrealistisch zijn om een kroniek te willen schrijven over de miljoenen soldaten die in WWII dienden. Deze kroniek echter gaat over één enkele Amerikaanse soldaat uit Conde, South Dakota. De naam van de soldaat is Richard Grandpre die in het United States Army Air Corps diende. [dit werd later de U.S.A.A.F]. Dit is zijn verhaal.

Grandpre ging in het leger in augustus 1941. Een paar maanden eerder had hij net zijn eerste studiejaar achter de rug aan het instituut dat nu Northern State College heet in Aberdeen, South Dakota. Toen hij zijn militaire oproep kreeg ging Grandpre naar Fort Eustis, in de staat Virginia. Amerika was nog niet in oorlog en hij werd opgeleid in kustartillerie.

Na het afsluiten van zijn basis training werd hij permanent toegevoegd aan Fort Hancock in New Jersey. Hier diende Grandpre bij een onderdeel van de kustartillerie. Daarna op 7 december 1941 was Amerika in oorlog. Eerst met Japan en toen een paar dagen later met Duitsland en Italië. Na de aanval op Pearl Harbour werd Grandpre samen met enkele maten overgeplaatst naar het Army Air Corps.

Eerst werd hij naar Trenton, New Jersey gestuurd voor een toelatingsexamen en een medische keuring. Hij slaagde voor het examen maar had wat problemen met de keuring. Na terug gestuurd te zijn naar Fort Hancock moest hij van zijn commanderend officier enkele bloeddruk tests laten afnemen in het hospitaal totdat zijn bloeddruk eindelijk aanvaardbaar was. Na eindelijk alle examens gehaald te hebben werd Grandpre geaccepteerd en overgeplaatst in april 1942 naar Fort Dix, New Jersey.

Grandpre kwam erachter dat Fort Dix alleen maar een depot was en werd doorgestuurd naar Miami Beach, Florida. Daarna naar Panama City, Florida en uiteindelijk in augustus 1942 naar een nieuwe basis in Monroe, Louisiana.

Als gevolg van zijn aanleg kreeg hij een opleiding in navigeren. Training bestond uit een strenge grondbeschooling en daarna een gevorderde opleiding die gericht was op het navigeren in een vliegtuig. Het Army Air Corps gebruikte Beechcraft AT-7's voor trainingsdoeleinden. Twintig procent van de leerlingen viel af maar Grandpre slaagde en werd in februari 1943 bevorderd tot tweede luitenant in de Air Force Reserve.

Na het eindexamen werd Grandpre overgeplaatst naar Boise, Idaho waar hij lid werd van een nieuw gevormde bemanning. Van Boise werd de bemanning naar Utah gestuurd om een groep te vormen: de 384th Bomber Group. Toen werd de bemanning naar Sioux City, Iowa gestuurd waar zij met een nieuw type bommenwerper, bekend als de B-17 gingen oefenen. Tijdens hun verblijf in Sioux City zouden de B-17's naar satelliet velden vliegen in Watertown, South Dakota en verschillende velden in Nebraska.

Daar was het dat de B-17 waar hij aan was toegevoegd op "dakhoogte" vloog van plaatsen in South Dakota als Conde, Turton en Doland. Dit gebeurde allemaal tot de verbazing van zijn vader en burens. Volgens Grandpre: "In die tijd waren ze heel vrij met hun vliegplannen en hoogtes... we raasden over Turton, over Conde en over Doland...dat was wat iedereen deed...ze gingen de richting op van hun woonplaats.

Nadat hun opleiding in Sioux City beëindigd was, werd de 384th Group naar Kearny, Nebraska gezonden, hun plaats van vertrek. Daar aangekomen kregen alle bemanningsleden tien dagen verlof voordat zij overzee gezonden werden. Na hun verlof kreeg de 384th groep de opdracht om naar Bangor, Maine te gaan waar twee tot drie dagen besteed werden om injecties te krijgen en onderhoud aan de bommenwerpers uit te voeren. Na hun vertrek uit Maine vloog de 384th naar Gander Bay, New Foundland waar getanked werd en koers gezet over de Atlantische Oceaan naar Engeland.

Tijdens de vlucht over de oceaan kregen sommige bommenwerpers problemen en moesten terug gaan. Grandpre's toestel ervoer geen problemen totdat zij de kust van Noord Ierland naderden. Grandpre herinnert zich dat de piloot de neiging had om vanaf het moment dat hij boven land was, de navigatie over te nemen. De piloot hield ervan om radiobakens te volgen en het baken, waar hij op afgestemd was, was dat van Prestwick, Schotland. De Duitsers hadden het baken afgebogen [dit was een voorbeeld van elektronische oorlogsvoering] en hij [de piloot] begint mij vragen te stellen en ik gaf hem de koers voor Prestwick. De piloot zei dat dat niet de koers van het radiobaken was en ik zei: "Luister dan niet naar de radio!" Door Grandpre's advies te volgen arriveerde het toestel in Prestwick, Schotland. De Duitsers hadden echter succes gehad met het weglokken van een paar toestellen, weg van Prestwick.

Na Prestwick verzamelde de 384th zich op de basis van waaraf zij zouden gaan opereren. De groep besteedde ongeveer dertig dagen aan onderhoud van de vliegtuigen, klassikaal onderwijs door veteranen en het wachten op collega's die later zouden aankomen. Uiteindelijk kon de 384th ingezet worden voor oorlogstaken.

Op 22 juni 1943 steeg de 384th op voor de eerste bombardementsmissie. Samen met de 381st moest de 384th een afleidingsraid uitvoeren op Antwerpen terwijl een andere groep bommenwerpers een aanval op Kiel in Duitsland uitvoerde. Het doel in Antwerpen was een fabriek van General Motors en Ford die door de Duitsers voor reparaties gebruikt werd. De missie startte al slecht en kwam daar nooit meer overheen. Door mist arriveerde de 381st te laat op het rendez vous punt, met als resultaat dat de groep als eenheid te laat kwam om gecombineerd te worden met hun jachtvliegtuigen. Zij hadden hun leidende bommenwerper moeten volgen in strakke formatie terwijl zij het doel aanvlogen en hun bommen lieten vallen. Hier ontdekten zij dat de leider te snel vloog maar vanwege de afgesproken radio stilte vloog de groep door. Bij het initial point [het begin van de bom run waarbij de bombardier de besturing overneemt van de piloot met het Norden gun sight] op weg naar het doel vloog de leider met 210 knopen terwijl dat 180 had moeten zijn.

Terwijl het initial point werd aangevlogen werd ontdekt, dat de superchargers van Grandpre's toestel (apparaat dat in samenwerking met een motor de snelheid opvoert) niet geactiveerd konden worden met als resultaat, dat de bommenwerper de noodzakelijke snelheid niet vast kon houden om met de andere toestellen bij te blijven. Terwijl zij achter begonnen te raken, werd hun toestel afwisselend geraakt door flak [luchtafweergeschut] en door vuur van Duitse Focke-Wulf jagers. De nummer twee motor werd geraakt door flak en begon olie te lekken onder de afdekplaat. Terwijl het toestel doorvloog liet het zijn bommen vallen en maakte de bom run af. Grandpre's toestel was nu alleen, behalve de Duitsers.

De B-17 werd nog een keer geraakt door flak en nu was motor nummer drie aan de beurt, die in vlammen uitbarstte. Dit was het moment waarop de piloot het commando gaf om te springen. Voordat iemand het toestel had verlaten, stortte het in een tolvlucht [vrije val]. Grandpre, die een plaats had net als de bombardier in de neus van het toestel, ging naar het ontsnappingsluik. Terwijl hij het ontgrendelingsmechanisme pakte, ontdekte hij dat het luik vast zat en bezeerde zijn hand terwijl hij het open forceerde. Na veel gebruik van kracht vloog het luik eraf. Het toestel was nog steeds in een tolvlucht.

Omdat hij geen opleiding had gehad hoe je een vliegtuig moet verlaten, ging Grandpre door het luik met zijn voeten eerst. Aldoende werden zijn benen onmiddellijk plat tegen het vliegtuig gedrukt door de krachten van de tolvlucht. Terwijl hij zichzelf hervond, slaagde hij erin om zich vrij te maken, duwde zich door de opening, kwam vrij van het toestel en verloor het bewustzijn.

De piloot, copiloot en bombardier, die het geworstel van Grandpre zagen, verlieten het vliegtuig via

de bommenluiken. Deze luiken zitten aan de onderkant van de romp en worden geopend wanneer de bommen moeten vallen. Een ogenblik later explodeerde het toestel.

Toen Grandpre weer tot bewustzijn kwam, werd hij bekogeld door stukken van het vliegtuig. Hij was nog onzeker over hoe zijn parachute was opengegaan. Na een zweefvlucht die een eeuwigheid leek te duren, landde hij eindelijk in een korenveld in de buurt van de Nederlands/Belgische grens. Ongelukkigerwijze was hij vlakbij een Duits stuk luchtafweergeschut terecht gekomen. Maar voordat de Duitsers eraan kwamen werd Grandpre begroet door een paar Nederlandse boeren. Eén van de Nederlanders sprak Engels en legde uit, dat zij hem wilden helpen maar dat zij dat niet konden.

Terwijl hij zich realiseerde dat zijn gevangenneming eraan zat te komen, gaf Grandpre een chronometer aan de Nederlandse boeren: een uurwerk dat gebruikt wordt bij navigatie, en een ontsnappingspakket, dat uitgereikt werd aan elk lid van de bemanning voor het begin van iedere missie. Er zaten landkaarten in, vreemde valuta en repen chocola. Een paar minuten later verschenen er 7 à 8 Duitsers die Grandpre naar een Volkswagen brachten. De co-pilot landde in de buurt van Grandpre en werd ook gevonden. Volgens de verhalen werd de bommenrichter op de grond doodgeschoten terwijl hij probeerde te ontsnappen.

De Duitsers namen wat er van de bemanning over was naar een klein ziekenhuis, waar zij behandeld werden voor kleine verwondingen. Later werd de bemanning verhuisd, deze keer naar een klein wachtlokaal van een vliegveld dat in de buurt lag.

De volgende ochtend werden zij per spoor naar Amsterdam gebracht. Terwijl zij hun bestemming een dag later bereikten, werd de bemanning naar een [ander] ziekenhuis gebracht, waar Röntgen foto's werden genomen en hun wonden behandeld werden. Hierna werd Grandpre tijdelijk gescheiden van de rest van de bemanning. Na [het ontwikkelen van de] de foto's werd hem verteld dat hij een been gebroken had en werd hij naar een tweebeds cel gebracht. Grandpre bracht twee weken in die cel door en werd met tussenpozen ondervraagd. De Duitsers kwamen overdag met onregelmatige tussenpozen zijn cel binnen om hem vragen te stellen. De vragen schenen vooral te gaan over de namen van de bemanning en vooral die van de bommenrichter.

Toen zij niet in staat bleken de informatie te krijgen die zij wilden hebben, verhuisden de Duitsers een R.A.F. [Royal Air Force] airman naar zijn cel.

De R.A.F. airman was erg verbrand en binnen een paar dagen werd hij onredelijk en onsamenshangend. Twee weken na zijn aankomst werd Grandpre uit zijn cel gehaald om daarna nooit meer te weten te komen, hoe het de R.A.F. airman verging.

Na vertrek uit Amsterdam werd Grandpre naar het Duitse ondervragingscentrum in Frankfurt am Main gebracht in het midden van Duitsland. Dit centrum werd het Dulag Luft Interrogation Center genoemd. Hij verbleef er tien tot veertien dagen terwijl hij ondervraagd werd door de Duitsers. In dit geval was de enige vraag die hem gesteld werd, waar hij opgeleid was. Grandpre weigerde deze informatie te geven en de Duitsers dreigden hem met plaatsing in een POW kamp (Prisoners of War kamp = kamp voor krijgsgevangenen) bedoeld voor gewone soldaten. Grandpre zei dat het hem werkelijk niet kon schelen. Uiteindelijk werd hij bij een groep geallieerde POW officieren geplaatst en voorbereid op overplaatsing naar een POW kamp.

In Frankfurt leerde hij een groep Britse artsen kennen, die de staf vormden van een ziekenhuis voor gewonde geallieerde gevangenen. Terwijl hij behandeld werd voor zijn gebroken been, kreeg Grandpre de indruk, dat de Britse artsen hun positie in het ziekenhuis nogal prettig vonden en die op geen enkele wijze in gevaar wilden brengen.

In vervolg op zijn verblijf in Frankfurt werd hij naar Luft Stalag III gezonden in [Sagan], wat nu west Polen is. [De naam is een afkorting van 'Stammlager Luft 3', letterlijk vertaald: *Basiskamp Lucht nummer 3*].

De steden Dresden en Berlijn waren niet ver van dit kamp; hij bracht er ongeveer anderhalf jaar door. Luft Stalag III bestond uit Engelse en Amerikaanse luchtmacht militairen, die in aparte afdelingen zaten. Deze afdelingen bestonden uit 20 tot 30 barakken waarin de gevangenen verbleven. De barakken waren in rijen van tien gebouwd, zo'n rij werd een blok genoemd. Per blok was er een keuken waar maaltijden werden bereid en warm water gemaakt.

De gevangenen van Luft Stalag III bouwden hun eigen theater. De Duitsers leverden de materialen en de gevangenen bouwden het theater. Er werden nooit films vertoond, maar de gevangenen voerden een heel stel toneelstukken op. Sommige van de POW's hadden in grote dansorkesten gespeeld in de USA en zij verzorgden de muziek. Ook stuurden de Y.M.C.A. [Young Men's Christian Association] en het Rode Kruis costuums die gebruikt werden in de stukken. Ten gevolge van de beperkte zitruimte in het theater werden er kaartjes gedrukt en ieder blok kreeg een beperkt aantal. Soms woonden de Duitsers een voorstelling bij. Naast het theater tuinierten de gevangenen in hun afdelingen. De grond was niet erg geschikt om op te boeren, maar de gevangenen slaagden erin wat groente te verbouwen.

De gevangenen moesten veel dingen die ze in het kamp nodig hadden, zelf maken. Kookgerei, een softball veld dat ontdaan moest worden van boomstronken van omgevallen bomen en zitplaatsen voor het theater. Deze theaterstoelen werden gemaakt van gebruikte Rode Kruis pakketten. Er waren veel recreatie activiteiten voor de POW's. Nadat het softballveld klaar was, stelden alle blokken teams samen die in een competitieverband georganiseerd werden. Met namen als "Yankees" en "White Sox" speelden de POW's een competitie.

Het is interessant om te noteren, dat het Luft Stalag III was waar de Great Escape [Grote Ontsnapping] plaats vond. In het begin bestond het kamp voornamelijk uit Britse vliegers, die gevangen waren genomen in het begin van de oorlog. echter nadat Amerika mee ging doen met de oorlog kwamen er Amerikaanse POW's naar het kamp. Onder deze Amerikanen was Grandpre. De Great escape was een uitvinding van de Britten. Zij op hun beurt zochten de hulp van de Amerikanen. De grote gedachte was om zoveel mogelijk Duitsers bezig te houden terwijl zij bezig waren met jagen op de ontsnapte POW's.

Er werd begonnen met drie tunnels: Tom, Dick en Harry. Naast het tunnelen was daar het maken van uniformen, het maken van valse papieren, het verzamelen van Duits geld en veiligheidszaken. Grandpre werkte aan veiligheid. Terwijl hij een positie innam bij de poort, keek hij uit naar Duitse bewakers. Iedere keer wanneer een bewaker het kamp binnenkwam, deed hij een schuifraam van een WC in de buurt naar beneden. Dit was een teken voor de leden van de veiligheidsgroep die ervoor zorg droegen dat een gevangene de bewaker volgde. Als de commandant van de bewakers in het kamp kwam, werden alle WC ramen gesloten en werden alle ontsnappingsactiviteiten gestopt. Onderdelen van bedden werden verzameld om de tunnels te ondersteunen. In de barakken werden lootjes getrokken om te bepalen, wie een bedboard moest inleveren. Er werd een luchtpomp gemaakt om de tunnels van frisse lucht te voorzien. In de tunnels werd een netwerk van karretjes geïnstalleerd voor het transport van personen en het verwijderen van zand. Zakjes werden gemaakt om de grond uit de tunnels mee te verwijderen. De POW's droegen een soort bretels over de schouders en onder een overjas. Twee zakjes werden aan de bretel vastgemaakt en in de broekspijpen gedragen. Wanneer de POW klaar was om zijn lading tunnelgrond af te storten trok hij gewoon twee spelden los. Deze mannen stonden bekend als pinguïns.

Ongeveer zestig gevangenen ontsnapten gedurende de "Great Escape", van deze zestig werden veertig weer gevangen en dood geschoten. Een paar ontsnapten per boot via Bremen, een haven in noord Duitsland. Een klein aantal bereikte de Zwitserse grens maar zij werden op hun beurt gepakt en dood geschoten. De vergeldingsmaatregelen voor een ontsnapping waren zeer ernstig. Onverwachte inspecties werden dag en nacht gehouden, vaak in het midden van de nacht in de kou en de regen. Het bevel werd gegeven dat in het geval van toekomstige ontsnappingen, de bewakers meteen zouden schieten.

De gevangenen hadden verschillende manieren om informatie te verkrijgen en om deze in het kamp te verspreiden. Er was een Public Address systeem [omroepsysteem] dat de Duitsers gebruikten om de gevangenen toe te spreken. The gevangenen publiceerden een nieuwsbrief in het hele kamp en hadden een warroom in het theater. In de warroom hing een grote kaart van Europa waar de mannen de verschillende oorlogsbewegingen op aangaven. De POW's maakten ook radio's door onderdelen te smokkelen via pakjes die zij ontvingen. [via het Rode kruis].

Met deze radio's konden de gevangenen naar de BBC luisteren en de andere kant van het nieuws beluisteren. Om informatie van het Amerikaanse kamp naar het Britse kamp te krijgen, gebruikten de POW's codes. Vaak werden handseinen zoals die bij de marine gebruikt werden toegepast. Op een keer was er een man in het Britse kamp die Gaelic kon spreken. De Duitsers waren niet in staat deze taal te verstaan, dus werd informatie op deze wijze overgedragen.

De moraal in het kamp scheen altijd goed te zijn. De Amerikanen, die de mannen waren die het meest recent gevangen genomen waren, moeten zich gerealiseerd hebben, dat het einde van de oorlog alleen maar een kwestie van tijd was. Volgens Grandpre behielden de Amerikanen hun gevoel voor humor. "Wanneer je een groep Yanks bij elkaar hebt gaan ze hun eigen grappen maken. We pestten de Duitsers en zelfs de Gestapo! [Geheime Staats Politie]. Wanneer zij in het kamp kwamen op een van hun zoektochten, pikten wij hun documenten koffertjes en hun petten, waarin we poepten... en de Duitsers zeiden: "De hele wereld is als de dood voor ons en jullie Yanks lachen ons uit.

Grandpre herinnert zich ook de Vierde Juli in 1944 [Amerika's nationale feestdag, Fourth of July] toen de POW's feestvierden. Om de Vierde te vieren was één van de dingen die we deden, ik neem aan dat je dat recreatief mag noemen, om een aantal mannen een White Mule [witte muilezel, illegaal gestookte sterke drank] te laten stoken.

Zij gebruikten aardappelen en suiker en brouwden dat in een grote witte lamp in de vorm van een wereldbol. Sommige van de jongens die dit vak een beetje beter verstonden gingen iets meer verfijnd te werk en fabriceerden een destillatie apparaat van een oude trombone en tinnen emmers. In ieder geval, als het de Vierde Juli was werd er werkelijk gefeest.

Binnen het kamp was er op kleine schaal een zwarte markt. POW's kregen pakketjes van het Rode Kruis, één per man per week. Er werd druk gehandeld in overvloedige zaken zoals sigaretten, chocolade repen en wat er ook verder maar was aan spullen, waar de mannen teveel van hadden. In Januari 1945 werden de POW's verhuisd. De Russen waren tot gevaarlijk dicht bij het kamp opgerukt, dus de Duitsers verplaatsten de gevangenen naar een kamp bij Sagan [160 km zuidoost van Berlijn]. De geallieerde gevangenen marcheerden 80 km in de januari koude naar het eindpunt van een spoorweg. De mars was zwaar voor zowel de bewakers als de gevangenen. Voedsel was schaars tegen het einde van de oorlog. Ten gevolge van het bombarderen van de transport routes werden zelfs de Rode Kruis pakketten schaars. Veel van de gevangenen vielen af, Grandpre ging van 72 naar 54 kilo.

In hun nieuwe kamp, Stalag VII A, [ten noorden van Moosburg in zuid Beieren], kwamen de gevangenen onder de bewaking van de Wehrmacht, het Duitse leger. Daarvoor hadden zij onder het wakend oog van de Luftwaffe gebivakkeerd. Het was de algemene mening dat het beter was onder de zorg van de Luftwaffe dan de Wehrmacht.

Nodeloos te vermelden dat op dit punt van de oorlog het in werkelijkheid er waarschijnlijk niet toe deed.

Het leven in het nieuwe kamp was erg chaotisch, roddels van nieuwe gevangenen verspreidden zich door het kamp. Roddels over aanstaande bevrijding en dat andere kampen al bevrijd waren maakten de ronde in Stalag VII A.

Grandpre herinnert zich de laatste dagen in het kamp: we waren net buiten het stadje Sagan [dit is fout: Stalag III lag bij Sagan] en het grootste gevecht was tussen de S.S. en de Wehrmacht bewakers die in ons kamp gelegerd waren. De bewakers hadden het min of meer opgegeven om ons te bewaken, feitelijk hadden zij het kamp min of meer aan ons overgedragen. Ze wisten dat wij op het punt stonden bevrijd te worden. De S.S.'ers kwamen tot de poort waar de Wehrmacht bewakers waren en wilden dat ze naar buiten kwamen om te helpen met het verdedigen van het stadje. Wel, de Wehrmacht bewakers wilden er niets van horen. Dus de S.S.'ers vuurden een pantservuist af [een R.P.G.=Rocket Propelled Grenade] in de Wehrmacht barak en er brak een vuurgevecht uit tussen de Duitsers. "We hielden ons koest en wachtten tot het gevecht werd beëindigd en dat gebeurde toen de Stars and Stripes [Amerikaanse vlag] in het stadje gehesen werd."

Stalag VII A werd bevrijd door onderdelen van het leger van [generaal] Patton. Een kapitein had een broer die in ons kamp zat. Dus deze kapitein vertrekt met een paar kisten met sinaasappelen en gaat richting ons kamp. Wel, hij had niet gehoord dat ons kamp nog niet bevrijd was, dus hij reed dwars door de Duitse linies. De Duitsers gaven zich links en rechts aan hem over. Een halve dag later rolde een tank Sagan [FOUT!] binnen en ons kamp, Stalag VII A was bevrijd!

In april 1945 werd Grandpre bevrijd als Amerikaanse POW. Nadat hij naar Camp Lucky Strike gestuurd was, een tijdelijk doorgangskamp in het noorden van Frankrijk, werden de gevangenen bij elkaar gegroepeerd volgens hun woonplaatsen in de States. Van Camp Lucky Strike werd hij naar de Franse haven Le Havre gestuurd en op 3 juni 1945 was hij aan boord van een Liberty schip [uitleg??] op weg naar huis.

Bij zijn aankomst in de States werd hij naar Fort Snelling gestuurd, waar hij zijn college liefde, Lois Clocksine, zou trouwen. Na hun huwelijk volgden zestig dagen verlof, waarna hij zich moest melden in San Lamonica, [plaats bestaat niet; Santa Monica??] Californië. In Santa Monica had hij de optie om bij te tekenen of om ontslag uit militaire dienst te accepteren. In Oktober 1945 nam Grandpre ontslag en ging naar huis in South Dakota.

Na zijn ontslag maakte hij zijn thuis in Aberdeen, South Dakota en gedurende de eerste paar jaar werkte hij voor een spoorweg maatschappij. Later ging hij werken voor de posterijen en bleef daar tot zijn pensioen, een paar jaar geleden.

Richard en Lois wonen nu in Aberdeen en zitten gedurende de zomer in hun zomerhuisje aan het meer in het noord-oostelijke deel van South Dakota.

* G.I. is de afkorting van *Government Issue* (vrij vertaald: Rijkseigendom).